

Kemalettin Tuğcu'nun Romanlarında Değerler Eğitimi

Şahin Şimşek¹

Özet

Her toplumun kendine özgü değerleri ya da değerler sistemi mevcuttur. Okulların temel amacı, sağlıklı, iyi özelliklerle donanmış, belirli idealleri olan, erdemli bireyler yetiştirmektir. Geçmişte ahlâk eğitimi, karakter eğitimi gibi adlar altında verilen eğitimin güncel ve geliştirilmiş şekli olan değerler eğitimi, son yıllarda eğitimin önemli konularından biri olmuştur. Okullarda artan şiddet olayları, saygıdan ve sevgiden yoksunluk, uyuşturucu ve sigara kullanımı sonucunda değerler eğitimi gündeme gelmiştir. Değerler Eğitimi il millî eğitim müdürlükleri tarafından oluşturulan projelerle okullarda yürütülmekte; sevgi, sorumluluk, saygı, hoşgörü, özgüven, empati, adalet, cesaret, liderlik, nezaket, dostluk, yardımlaşma, temizlik, doğruluk, dürüstlük, misafirperverlik, vatanseverlik, merhamet, paylaşma, alçakgönüllülük, çalışkanlık, iyilikseverlik, fedakarlık gibi değerler kazandırılmak istenmektedir. İnsan hayatında büyük öneme sahip olan kitaplar, çocukluk döneminden itibaren etkili olmaya, bireyin hayatına girmeye başlamaktadır. Çocuğun duyarlı bir düşünce yapısına sahip olmasının nitelikli kitaplarla gerçekleştirilebileceği bugün artık tartışmasız kabul edilmektedir. Bir milletin çocuk edebiyatına ait ürünleri, o milletin nasıl bir gelecek istediği ile yakından ilgilidir. Öğretim çağında bireye kazandırılmak istenen bazı değerler edebî eserlerle kazandırılabilir. Bu çalışmanın amacı Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında üzerinde durulan değerleri tespit etmektir. 1940-1970 yılları arasında çocuklar için 300'ün üzerinde kitap yazmış olan Kemalettin Tuğcu, romanlarında sevgi, merhamet, tutumluluk, yardımlaşma, çalışarak kazanma, sabır, din, misafirperverlik gibi değerleri yoğun olarak işlemiştir. Kemalettin Tuğcu'nun romanları sade, akıcı ve kolay okunmalarından, romanların konularının güncel olmasından dolayı bu değerlerin çocuğa kazandırılmasında materyal olarak kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, değerler eğitimi, Kemalettin Tuğcu'nun romanları

Values Education in Kemalettin Tuğcu's Novels

Abstract

Each community has got special values or values system. The basic aim of the schools is to educate virtuous persons who had healthy, equipped with good features, idealistic. Values education is updated and improved form of morals education and character training in the past. Values education has been importance matter of education in the last time. Values education has become a current use in consuquence of increased violence events in schools, depriveding from love and respect, to take narcotic and smoke. Values education has applied in schools with projects that arranged by Provincial National Directorates. The values that being wanted to make acquired are values like love, responsibility, respect, tolerance, self-confidence, emphaty, justice, courage, leadership, politeness, friendship, helping, cleanliness, honesty, straightforwardness, hospitality, to be patriotic, tenderness, mercy, sharing, humbleness, industriousness, kindness, self-sacrifice. The books that was important in the human life, starts to be effective and come into the person's life. It's incontestable today any more that the

To cite this article: Şimşek, Ş. (2015). Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında değerler eğitimi, International Journal of Humanities and Education, 1:1, 79-104

¹ Doktora Öğrencisi; Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
E-posta: simseksahin@hotmail.com

child has got frame of mind responsible is to be possible by the quality books. One nation of children's literature works are concerned closely by that nation wants to what sort of future. Some values that wanted to make acquired to person in the education period, could be acquired by the literary works. The aim of this study is to determine emphasized values in Kemalettin Tuğcu's novels. Kemalettin Tuğcu that writes books over 300 for children between 1940-1970; has emphasized values like love, mercy, thriftiness, helping, earning by work, patience, religion, hospitality concentratedly in his novels. Kemalettin Tuğcu's novels can be used as material in process that acquired this values to child through his novels are simple, fluent and easy to read, the themes of novels are current.

Key Words: Education, values education, The novels of Kemalettin Tuğcu

Giriş

Değerler, “bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel öğelerin tamamı” (Demirel, 2010: 31), “toplumun geneli tarafından kabul edilen ortak kavramalar” (Tarhan, 2012: 20), “bireylerin herhangi bir kişi, varlık, olay, durum vb. karşısında ortaya koyduğu duyarlılıklardır” (Yaman, 2012: 17). Değer, arzu edilen, bireye rehberlik eden ve önem derecesi olan hedeflerdir (Aydın ve Akyol Gürler, 2012: 3).

Eğitimin temel amaçlarından biri, çeşitli yöntemlerle birlikte yaşayan insanlara büyük bir dayanışma ruhu aşıl原因an toplumsal değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasıdır (Özsoy, 2005: 29; Ozolins, 2009: 100). Belirledikleri hedeflere ulaşmak isteyen toplumlar, öncelikle eğitim sistemlerini şekillendirmektedirler. Eğitim sistemleri, bu amaçla hedeflenen özelliklere uygun bireyleri yetiştirmek üzere uygun içerikler düzenlemektedirler. Bireylere kazandırılacak özelliklerin neler olması gerektiği konusunda belli bir eğitim felsefesine sahip olmak, hedeflere ulaşmada büyük bir önem taşımaktadır (Evin ve Kafadar, 2004: 10). Eğitimle bireye kazandırılmak istenen özellikler, genel olarak toplum tarafından benimsenmiş değerler çerçevesinde olmaktadır. Değerlerin bireyler tarafından benimsenebilmesi için, bireylerin bu değerleri alabilecek ve uygulayabilecek şekilde hazırlanması gerekmektedir. Bu özelliklerin bireye kazandırılması temel eğitimin başından itibaren verilecek çaba ile mümkün olacaktır (Ural, 1996: 57).

Çocuğun eğitiminden resmen sorumlu kurum olan okulun, çocuğun belirlenen hedefler doğrultusunda yetişmesi için çevresinden aldığı olumsuz etkileri olumluya, olumlu etkileri de pekiştirmeye yönelik faaliyetlerde bulunma görevi bulunmaktadır. Okulun temel amacı, sağlıklı, iyi özelliklerle donanmış, belirli idealleri içselleştirmiş erdemli bireyler yetiştirmektir (Aydın, 2010: 71). Okullar, ailede kazanılan değerlerin pekiştirildiği ve yeni değerlerin kazandırıldığı ortamlardır. Okulda verilecek değerler eğitimi, öğrencilerin eğitim yaşantılarının bir parçası haline getirilmesiyle etkili olabilecektir. Öğrencileri cesaretlendiren,

öğrencilerin karar katılımına önem veren, kuralları açık ve dürüst bir biçimde uygulayan okul, değerlerin kazandırılmasında başarı sağlamaktadır (Hökelekli ve Gündüz, 2007: 389).

Değer kavramı, tüm insanlığı bağlayan, objektif, karşılaştırılabilir ve yargılanabilir bir anlam içeren erdem ve fazilet kavramlarının yerini almıştır. Günümüzde değerlere atfedilen önemli özellikler; sübjektif olması, ahlâki ilkeleri gelenek ve göreneğe indirgeme, birey, grup ya da toplum tarafından herhangi bir nedene bağlı olarak ya da olmayarak seçilebilirlik, tarafsız ve yargılanamaz olmasıdır. Bu anlayış doğrultusunda bakıldığında değerler bireyseldir ve ölçüt kabul edilmezler (Arslan ve Yaşar, 2003: 11). Değerler, bireyin toplum içerisinde nasıl davranması gerektiğini belirtmektedir. Bu açıdan bakıldığında değerlerin toplumu ayakta tutan dinamikler olduğu söylenebilir. Her toplumun kendine özgü değerleri ya da değerler sistemi mevcuttur. Toplumun kendine özgü olan değerlerini ya da değerler sistemini yitirmeye başlaması en güçlü sosyal kontrol aracını kaybettiğinin göstergesidir. Çünkü değerler, bireyin ve toplumun yönünü belirlemesine kaynaklık eden unsurlardır.

Okulda, eğitimin amacına ulaşmasının önündeki en büyük engellerden birisi, istenmeyen öğrenci davranışlarıdır. Dolayısıyla etkili bir okul için istenmeyen öğrenci davranışları, eğitimin yüzleşmesi gereken öncelikli sorunlardandır. Okulun amaç ve güvenliğini tehdit edip, sınıf yönetimini zorlaştıran istenmeyen öğrenci davranışları, öğretmenler ve öğrenciler için de önemli kaygı ve stres kaynaklarıdır. Araştırmalar, öğretmenlerin öğrenme ortamında, zamanın önemli bir kısmını istenmeyen öğrenci davranışlarının ortadan kaldırılması için gereken çalışmalara ayırdıklarını, istenmeyen davranışların öğrencilerin öğrenmesini engellediğini ortaya koymaktadır (Ratcliff, Jones, Costner, Savage-David and Hunt, 2011: 18; Yuan and Che, 2012: 143). Lewis and Doorlag (1991) da, öğretmenlerin % 54'ünün, istenmeyen öğrenci davranışlarının sınıftaki öğretimi aksattığı ve ilköğretim çağındaki çocukların yaklaşık % 60'ında en az bir davranış problemi gözlendiği (Akt. Ataman, 2003) bulgularına ulaşmıştır.

Öğrenciler arasında yükselen şiddet eğilimleri; yalan söyleme, kopya çekme ve hırsızlık olaylarında artış; anne-babaya, öğretmene, yetkili kişilere karşı gelme; iş ahlâkında düşüş; kişisel ve toplumsal sorumluluk bilincinde azalma; kendine zarar verici davranışlarda (madde bağımlılığı ve intihar) artış vb. olumsuz durumlar değerler eğitimi olgusunu gündeme getirmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı, okullarda istenmeyen öğrenci davranışlarını yani şiddet, saldırganlık, zorbalık, devamsızlık gibi olayları önlemek, öğrencilerin güven ortamı içinde

eğitim kurumlarına devam edebilmelerini sağlamak ve eğitim sisteminden istenilen başarıyı elde edebilmek amacıyla koruyucu, önleyici çalışmaların yapılması ve istenmeyen davranışların önlenmesi gayreti içindedir. Eğitim sisteminin hedefi, öğrenciler için gerekli olan bilgi, beceri ve tutum kazandırmanın yanında öğrencilerin dengeli, sağlıklı, gelişmiş bir kişilik ve karakter sahibi olmaları, temel değerleri kazanmaları, iyi bir insan ve vatandaş olmalarını sağlamaktır. Belirtilen bu özelliklerin öğrencilere kazandırılması ancak değerler eğitimi vasıtasıyla mümkündür.

Türkiye’de değerler eğitimi ilk kez 2010’da dönemin Milli Eğitim Bakanı Nimet Baş tarafından yayımlanan bir genelge ile uygulanmaya başlamıştır. Genelgede, öğrencilere yaptırılması istenen etkinlik örnekleri arasında, “rol model olma”, “karşılıklı güven, hoşgörü ve dürüstlük ilkeleri”, “sınıf içinde uyulması beklenen davranışlar listesi”, “yardım organizasyonları, doğum günü ve özel günlerde etkinlikler düzenlenmesi” gibi konu ve faaliyetlere yer verilmiştir. Eğitimin içeriği ise illerde oluşturulan, “değerler eğitimi komisyonlarının” yetkisine bırakılmış, bu kapsamda, illerdeki komisyonlar, yıl boyunca işlenecek değerleri ve zamanlarını belirleyip örnek yıllık plan hazırlayarak okullara göndermiştir. Okullar da örnek plan çerçevesinde kendi planlarını hazırlamıştır. Bu nedenle değerler eğitimi bugüne kadar, komisyonların oluru ile her okulda farklı konu başlıklarında farklı şekillerde uygulanabilmiştir.

Eğitim, toplumun idealine yönelik gerek evrensel, gerekse kültüre özgü geleneksel değerler sistemini bireylere iletmede önemli rol oynamaktadır. Okulların, önemli görevi, kültür aktarımında okul programında açık olarak belirtilen veya belirtilmeyen değerleri öğretmek, öğrencileri belirlenen kurallar doğrultusunda hayata hazırlamak, ahlaki gelişimine katkıda bulunmak, karakterini ve benlik algısını olumlu yönde etkilemektir. Bu yüzden bireyin belirli değerlerin farkına varması, yeni değerler üretmesi, benimsemesi ve içselleştirerek davranışları ile sergilemesi başlı başına bir eğitim ve eğitici sorumluluğudur.

Öğrenme, insanın doğumundan ölümüne kadar devam eden bir süreçtir. Ancak ocukluk ve gençlik süreci, eğitimin yoğun ve etkin olduğu dönemlerdir. Bu dönemlerde verilen eğitim, çocuğa ve gence toplumda insanlarla uyum içinde yaşama becerisi kazandırmaya, başka bir deyişle yaşama sanatını kazandırmaya yöneliktir. Ayrıca, toplumlar arasında sosyal sürekliliği sağlayan en etkin güç, eğitimidir. Çocuğa toplumsal değerler, insan, aile, birey ve yurttaş olma

bilinci, kısacası, kültür birikimi, eğitim yoluyla kazandırılabilir. Kitaplar, çocuğun askıda kalan eğitsel donanımını etkili biçimde sağlayabilme gücüne sahiptir.

Okul öncesi ve ilköğretim çağındaki çocuklara değerler eğitimi vermek için kullanılan malzemelerden birisi çocuk edebiyatı ürünleridir. Fakat çocuk edebiyatı ürünlerinin ilk hedefi çocuğa değer eğitimi vermek değildir. Edebiyat, insana ve hayata dair gerçekliğin sanatçı bakış açısı ile ortaya konmasıdır. Onu diğer yazılı metinlerden ayıran en önemli farklılık kurgusal olması ve estetik bir değer taşımasıdır. Çocuk edebiyatı, erken çocukluk döneminden başlayıp ergenliği de içine alan dönemde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını gerektiğinde sanat değeri olan resimlerle zenginleştiren, beğenilerini yükselten ürünlerin genel adıdır.

Gelişme ve yetişme çağındaki çocukların dil düzeyine, duygu ve düşünce dünyasına, anlama ve kavrama becerilerine seslenen edebiyata “Çocuk Edebiyatı” diyoruz. Edebiyat, çocuğun zevk ve güzellik duygusu bakımından gelişmesine zemin hazırlar. Çocuk edebiyatı, eğitici yönüyle de öne çıkan bir edebiyattır. Doğrudan doğruya çocuğu eğitmek amacıyla vücuda getirilmese de çocukta olumlu etki ve izlenimler bırakmayı hedefler (Şimşek, 2002: 32). Özellikle okul öncesi dönemde çocuğa kazandırılması gereken pek çok değer kitaplarla yansdığı görülmektedir. Çocuk kitaplarında eğitsellik kaçınılmazdır. Özellikle gelişmekte olan toplumlarda, eğitsel öğeler sadece kitaplarda değil, yaşamın her konumunda yer almak durumundadır. Çünkü eğitimle çocuğa, dünyanın en zor uğraşı olan yaşama sanatıyla ilgili ipuçları sunulmaktadır. Eğitim, yaşamla çocuk arasında bir tür göbek bağı işlevi görmektedir. Eğitim kaygısı güdülmeden çocuk kitabı yazmak, ülkemiz açısından lüks bir eylemdir (Dayıoğlu, 2000: 523). Her edebiyat eseri hitap ettiği kişilere bir mesaj verir. Sanatçı, duygu ve düşüncelerini paylaşmak üzere onu kendine özgü ifade biçimiyle ve çeşitli biçimlerde ortaya koyar (Yalçın ve Aytaş, 2003: 45). Ailenin ve okulun verdiği eğitimi destekleyen ve tamamlayan çocuk kitaplarıdır. Çocuk kitaplarında sıklıkla işlenen değerler, aynı zamanda iyi bir insan olmanın gerektirdiği olumlu niteliklerdir. Böylece, çocuk kitaplarının çocukları iyi bir birey olarak hayata hazırlamayı hedeflediği de söylenebilir.

“Çocuk edebiyatı alanındaki eserlerin edebî zevk edindirme, okuma alışkanlığını kazandırma, hayal gücünü genişletme, düşünme melekelerini geliştirme gibi türlü işlevlerinin yanında önemli bir işlevi de değer eğitimine katkıda bulunmasıdır. Yaşanılan dönemde değer kavramı ile ilgili türlü zafiyetlerin yaşandığı gerçeği dikkate alınırsa, edebî metinler yoluyla değer

eğitiminin ne kadar önemsenmesi gereken bir konu olduğu daha da netlik kazanmaktadır” (Yılmaz, 2013:185). Edebî eserin birincil amacı insanları eğitmek olmasa da her edebî ürünün derin yapısında bir değer yatar. Özellikle çocuklar için kaleme alınan eserlerde bu durum daha belirgindir. Her yazarın kurgusu vasıtasıyla bir şeyler söyleme isteği beraberinde edebî esere doğrudan olmasa da eğitici bir fonksiyon yükler. Duygu, düşünce ve davranış noktasında model insan oluşturmayı arzu eden yazar bir anlamda bu insanın varlığını hem kültürün hem milletin hem de devletin bekası için teminat niteliğinde görür.

“Çocuklar için yazılan metinlerde, sanat kaygısından çok eğitici, öğretici kaygılar ön plandadır. Bu tür ürünlerin, çocuğun düşünce ve duygu dünyasına hitap edecek seviyede, ahlaki, içten ve kolay anlaşılır, resimlerle süslenmiş olmasına özen gösterilir. Çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında, çocuk edebiyatı ürünlerinin önemli bir rolü vardır” (Karataş, 2001: 89).

1928 Harf İnkılabı’ndan sonra, piyasada çocuğa hitap eden kitap bulmanın zor olduğu yıllarda, Kemalettin Tuğcu, romanlarıyla, çocukların okuma ihtiyacını karşılamıştır. Aşağı yukarı seksen yıllık edebî hayatına şiirle başlayan, ilk romanlarını büyükler için yazan, daha sonra çocuk romanlarına yönelen Kemalettin Tuğcu’nun, 300’ün üzerinde yayınlanmış çocuk ve ilk-gençlik romanı vardır. Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında sevgi, yardımlaşma, çalışarak kazanma, tutumluluk, sabır gibi temalar ağırlıklı olarak işlenmiştir. Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında, başkahramanlar hep çocuktur. Ancak bu çocuklar, çocuk gibi davranmayan, yetişkinin bilgi ve deneyimine sahip çocuklardır. Romanlarda hep iyilik kazanır, kötüler cezalarını bulur. Yazarın romanlarında olaylar genellikle İstanbul’da geçer. Bazı romanlarında ise mekân hayalinde yarattığı bir köydür. Birkaç romanında ise mekân ıssız bir adadır.

Kemalettin Tuğcu, eserlerini İstanbul Türkçesi ile yazmış, uzun tasvirlerden ve uzun cümlelerden kaçınmış, yalın bir anlatımı tercih etmiştir. Romanlarının kurgusu sağlamdır. Olaylar ve insanlar arası ilişkiler, çocuğun anlayabileceği düzeydedir. Yazar, yaşadığı çevreyi ve dönemin özelliklerini eserlerine yansıtmıştır. Romanlar hem çocuk hem de ilk gençlik dönemi okuyucusuna hitap etmekte, yetişkinler tarafından da okunabilmektedir. Romanlarında melodram özelliklerin ağır basması, Kemalettin Tuğcu’nun kişiliğinden kaynaklanmaktadır.

Yazarın hayatı ile romanları arasında sıkı bir bağ vardır. Sabırlı, çalışkan, terbiyeli, becerikli, yardımsever, merhametli bir insan olduğu için, romanlarındaki kişiler de bu özelliklere sahiptir. Varlıklı durumda iken fakir düşmüş insanların hayatla mücadelelerini anlatan yazarın, kendisinin de başından benzer hadiseler geçmiştir. Yazar bu romanlarında sevgi, merhamet, yardımlaşma, emekle kazanma, sabretme, eğitim gibi temaları işlemiş, yeri geldikçe fakirliğin zorluklarına, köylerin durumuna, insanların eğitimsizliğine, iyilerle kötülerin çatışmasına, ailenin birey hayatındaki önemine, hüsrarla ya da mutlulukla neticelenen ikinci evliliklere de değinmiştir. Yazarın romanlarında, gayet anlaşılır bir kurgu vardır. İyi durumdaki bir çocuk kötü duruma düşer; çalışır, sabreder, karşısına yardım eden birileri de çıkar; yeniden iyi duruma gelir ve çevresine yararlı olur. İdealize ettiği erkek ve kız çocukları, yazarın hayalini kurduğu şeyleri gerçekleştirecek yeterliliğe ve yeteneklere sahiptirler.

Yöntem

Evren ve Örneklem

Bu betimsel çalışma Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında işlenen değerleri tespit etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın evrenini Kemalettin Tuğcu'nun çocuklar için yazdığı 311 roman teşkil etmektedir. Evreni temsil edecek sayıda roman seçilerek, örneklem tayin edilmiştir.

Araştırmamızda, yazarın 50 romanı “random” yoluyla seçilerek, araştırmanın örneklemini oluşturulmuştur. Örneklemini oluşturan 50 romanın, romanların ortak kurgusunu belirlediği, romanlardaki ana çizgiyi ve ortak özellikleri ortaya koyduğu düşünülmüştür.

Veri Toplama

Araştırma kapsamında incelenen konuyla ilgili olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı belgelerin analiz edilmesiyle veri sağlanmasına doküman incelemesi denilmektedir. Araştırmada belgesel tarama yöntemi kullanılmıştır. Belgesel tarama belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsar (Karasar, 2010: 77). Araştırmada veri toplama aracı olarak Kemalettin Tuğcu'nun çocuklar için yazdığı romanlardan 50 tanesi kullanılmıştır.

Veri Analizi

Bu çalışmada verilerin analizinde, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Toplanan veriler çalışmanın amacı doğrultusunda sınıflandırılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Türkiye’de, belki de ilk defa sistemli bir şekilde değerler eğitimi vurgusu Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 2010/53 sayılı İlk Ders Genelgesi ile yapılmıştır. Bu genelgede öncelikle küreselleşen dünyada yaşanan hızlı değişimler ve bu değişimler karşısında bireyi, aileyi, toplumu ve dünyayı tehdit eden risk ve sorunların çözümünde önemli kazanımlar olarak değerlere vurgu yapılmıştır. Ayrıca değerler eğitiminden ne kastedildiği ve değerler eğitiminde öğretmenlere düşen sorumluluklar da yine bu genelge ile açıklanmıştır. Toplumdaki herkesi ilgilendiren değerler eğitiminde, değerler çok boyutlu olarak ele alınması uygun görülmektedir. 2003 yılından itibaren geliştirilen programlarda da değerleri geliştirme planlanmıştır (MEB, 2010).

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 2010/53 sayılı İlk Ders Genelgesi’nde bahsedilen değerler; yardımlaşma, dayanışma, hoşgörü, misafirperverlik, vatanseverlik, doğruluk, iyilik, temizlik, çalışkanlık, dürüstlük, sevgi, saygı, duyarlı olma, adil olma, paylaşımcı olma şeklindedir. Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında ise yardımlaşma, çalışarak kazanma, tutumluluk, sevgi, sabır ve misafirperverlik değerleri yoğun olarak işlenmiştir.

Yardımlaşma

Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında yardımlaşma insanlar arasında sevgiyi artıran, dostluk bağlarını kuvvetlendiren bir unsur olarak karşımıza çıkar. Aile bireyleri arasındaki yardımlaşmanın dışında, yazarın romanlarında kahramanlar, hiç tanımadıkları insanlara da yardım ederek toplumsal birliği sağlamada üzerlerine düşen görevi yapmış olurlar.

Yazarın romanlarında, aile bireyleri arasındaki dayanışma son derece kuvvetlidir. “Babam ve Ben” romanındaki Orhan Bey’in hali vakti yerindedir, zor durumdaki kız kardeşine sahip çıkar. “Daireyi kızın adına satın aldım. Sonra, evi döşemeleri için, ayrıca kızın kıyafetini yoluna koymaları için para verdim. Epeyce yekûn tutan bir parayı da bankaya yatırdım” (Babam ve Ben: 38).

“Sensiz boğazımdan geçmedi”, sözü tam anlamıyla bir sevgiyi ve paylaşmayı ifade etmektedir. Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında, bu söz daha yoğun bir anlam kazanmaktadır. Merhamet etmeyi öğrenen, vicdan sahibi olan, Kemalettin Tuğcu’nun çocuk kahramanları, yardımlaşarak ve bir dilim ekmeklerini paylaşarak mutlu olurlar.

“Yoksul bir kişiyi bakmak, her kişinin görevidir” (Yetim Ali: 28).

Aile bireyleri arasındaki yardımlaşma, hem ailenin dağılmasını önleyecek hem de aile, zor günlerden kurtulup refaha erecektir. Ev içindeki görev dağılımında, kız erkek ayrımı olmayıp, herkes bir işin ucundan tutmaktadır.

“Liseden dönen Canan, annesinin hazırladığı dikişlerin başına geçiyor, bazen ders kitabını yanına koyarak, arada bir göz atıyordu. Çoğu zaman, derin bir sessizlik içinde çalışıyorlardı. Can, ev işlerinden bir kısmını üzerine almakla onlara yardımcı oluyordu.” (Yetimler Güzeli: 47).

Yazar, çocuğa sorumluluk yüklemek konusunda cinsiyet ayrımı yapmaz. Erkek kahramanlar da yemek yapar, bulaşık yıkar. Hayata dört elle sarılan aile bireylerini, fedakârlık ve yardımlaşma birbirlerine bağlar. Yazarın bu tavrı, eğitim açısından önemlidir. Kız çocukların daha disiplinli, daha çalışkan olmalarına karşılık, erkek çocukların çalışmak istemeyip hoşuna giden şeyleri yapmak istemeleri günümüzde ailelerin karşılaştıkları sorunlardan biridir. Bu sorunun kaynağı ise erkek çocuklarına sorumluluk yüklememektir. Kemalettin Tuğcu’nun romanlarında, kızlar da erkekler de sorumluluklarının bilincindedirler.

Hırsın ve bencilliğin yer almadığı romanlarda, karakterler, kendilerine yetecek kadarına razı olup, gerisini ihtiyacı olanlarla paylaşırlar. “Deniz Kızı” romanındaki Bilge de tuttuğu balıkların eve yetecek kadarını ayırıp, gerisini komşulara dağıtır.

Kemalettin Tuğcu romanlarında, darda kalana el uzatan biri mutlaka çıkar. Çalışmak, bir iş sahibi olmak önemlidir. İş arayan birine, iş buluvermek, o kişiye yapılacak en büyük iyiliktir.

Düşmanlık, kin, nefret nedir bilmeyen roman kahramanları, yardımlaşma konusunda öyle ileri giderler ki, rakibi durumdakilere bile yardım ederler. “Cambazın Kızı”nda Sevim, rakibi konumundaki köylü kızına yardım eder:

“Sevim, bu köylü kızın yetişmesi için çok çalıştı. Ona, elektrikli araçların nasıl kullanılacağını, nasıl ütü yapılacağını, çamaşır makinesini nasıl kullanacağını ayrı ayrı gösterdi.” (Cambazın Kızı: 47).

Kapıya geleni, boş çevirmemek, günümüzde istismar edilse de toplumumuzda mühim bir yardımlaşma örneğidir. “Kapıma gelen bir garip çocuğu da boş çevirecek değilim.” (Şeytan Çocuk: 22).

Okuyan çocuklar birbirlerine yardım ederler. “Ahmet, bir iki saat, yukarıda kalıyor, ilkokulun son sınıfında olan bir kızın derslerini kavramasına yardım ediyordu. Ahmet’in yardımıyla, bu kızcağız hem hesap, hem tarih dersini düzeltmişti.” (Şeytan Çocuk: 50).

“Dilenci Baba” romanındaki şu satırlar, çocuğa, paylaşmanın güzelliğini kavratması bakımından mühimdir:

“Arabasının atlarını dinlendirirken, kendisi de çeşmenin başına oturdu. Arabada, bir bakraç içinde börek varmış, onu aldı. Bana da büyükçe bir parça verdi. Açtım, yedim. O yoluna gitti, ben de yoluma gittim.” (Dilenci Baba: 36).

“Dilenci Baba” romanında geçen, “Hemen her insan, başkalarına yardımı sever. Ama onların içinde yaşayan bu duyguyu bulup, kurcalamak lazım.” (Dilenci Baba: 41). Sözleri ile “Dünyada iyilik yapmak kadar güzel bir şey var mı” (Dilenci Baba: 59). Sözleri, yazarın insan hakkındaki düşüncesini ortaya koymaktadır. Kemalettin Tuğcu’ya göre insan, doğuştan iyidir ve yardım etmeyi sever.

“Köyde Unutulanlar” romanındaki Fevzi Bey’in şu sözü, yardımlaşmanın, yardım eden açısından da ne kadar önemli olduğunu ve kişiye mutluluk verdiğini vurgular:

“Biz de bu memleketin evlâtlarıyız. Ara sıra, sıkıntıda kalan vatandaşlarımıza, ufak tefek yardımlarda bulunursak yüreğimiz ferahlar.” (Köyde Unutulanlar: 45).

“Açsak açsın, toksak tok.” Sözü, samimiyeti ve canı gönülden kabullenmeyi ifade eden bir sözdür. “Küçük Erkek” romanında, Hürmüz Hanım, evlerinde kalacak olan Coşkun’u şu sözlerle teselli eder:

“Sıkılma oğlum, dedi. Bir selâmete çıkıncaya kadar burada kalırsın. Biz aç, sen de aç, biz tok sen de tok.” (Küçük Erkek: 15).

“Benim Annem” romanındaki, “Üniversiteye giriniz. Ben hiçbir karşılık beklemeden de size, tahsiliniz boyunca yardım ederim.” (Benim Annem: 63). Sözü, hem eğitime verilen önemi hem de yardımın karşılıksız yapıldığını ortaya koymaktadır.

Çalışarak Kazanma

Kemalettin Tuğcu, romanlarında, çalışkan olmayı, çalışarak kazanmayı teşvik eder. Yazarın romanlarında çocuklar, hem okula gidip hem çalışırlar.

“Gülçin, pazar günü için yemekleri, önceden hazırladı. Yalnız kızartmaları pazara bıraktı. Evi, bir tek toz parçası kalmayınca kadar temizledi. Bu arada imtihanlara da girip çıkıyordu. Artık, okul hayatının da sonuna gelmişti.” (Bir Garip Kızcağız: 75).

“Ben erkenden kalkıyor, kahvaltıyı hazırlıyor, gerekirse, çarşıdan Besime Teyze'nin istediklerini alıyor, sonra elini öpüp okula gidiyordum.” (Kız Evlat: 35).

Tembellik nedir bilmeyen roman kahramanları için çalışmak, mutluluk ve sağlık kaynağıdır.

“Yoruldukları halde sağlıkları daha bir düzgündü. Yiyip içiyorlardı. Kazanıyorlardı.” (Küçük Erkek: 66).

“Üç yıldan fazla süren ağır bir çalışma Engin'e yaramış olmalıydı ki, güçlü kuvvetli bir erkek durumuna gelmişti.” (Denizlerin Esiri: 53).

Yazar, romanlarında, insanların arı gibi çalıştıkları, çalışmaktan gurur ve mutluluk duydukları bir dünya kurar:

“Mahallede oturanların erkeklerinin çoğu fabrika işçisiydi. Hep tek katlı ve birbirine benzeyen evlerdeki kadınların gençleri, kapalı çarşıya gider, oradan iş alır, bohça veya bavullarla getirir, evde bunları yapar, sonra yine toptancılara veya konfeksiyonculara götürürlerdi.” (Küçük Bey: 8).

Çocuk okurlarının, olumlu karakter özelliklerine sahip olmalarını isteyen yazar, hedef kitlesi olan çocuklara, emek vererek kazanmanın önemini kavratmaya çalışır. Çocukları çalışmaya, yüksek tahsile teşvik eder.

“...miras yoluyla veya bağış, ya da yardım yoluyla alınan para insanın kendi kazancı değildir. Senin bana en büyük yardımın, yüksek tahsilimi yapınca kadar bana bakmak olabilir. Ben bir fakültenin diplomasını alınca, nasıl olsa hayatımı kazanırım.” (Babasızlar: 55).

“İhtiyar adam, beş on tavuk almış, onların yumurtasını, bir de bahçeye ektiği naneleri, maydanozları kasabaya yollayıp sattırıyormuş; yine de kimseye el açmıyor.” (Köyde Unutulanlar: 24).

Bir zanaat sahibi olmanın altın bilezik sahibi olmaya benzetildiği “Altın Bilezik” romanında, Ali Usta Ahmet'e şunları söyler:

“Ben bu zanaati çok severim, Ahmet. Bak, birkaç kuruşum var. Kızım, torunlarım var. Fakat bir türlü bu hayatı bırakıp, onların yanına gidemiyorum. Bu zanaatin tadına doyum yoktur.” (Altın Bilezik: 43).

Çalışanın kazanacağı, çalışana Allah’ın da yardım edeceği vurgulanır. Bazı çocuklar, evlerinde yardımcıları olduğu hâlde, kendi işlerini kendileri yaparlar.

“Kendi elbise ve çamaşırlarımın ütüsünü kendim yapıyordum. Lala Bey, odasından çıkıp mutfağa gelince, sofrayı kurulmuş, salatayı yapılmış, yemek masasının süslenmiş olduğunu görüyordu.” (Babam ve Ben: 40).

Yazar, köyü anlattığı romanlarında, köylüleri çalışmaya, her şeyi devletten beklememeğe teşvik eder.

“Bütün masrafı biz üstümüze alacağız. Harman için köye dönen delikanlılar çok olur. Beş altı posta, işe başlasak, dağdan köye kadar bir ark, bir haftada açılır. Şu okula, şu köy meydanına birer çeşme yaparız. Her ev suya kavuşur, köy yeşillenir; kavaklar dikeriz, çınarlar yetiştiririz.” (Dağdaki Yabancı: 16).

Çalışmak, hayatı devam ettiren bir aşktır.

“Piyangodan para değil, Allah’tan sağlık isteyiniz. Öyle havadan gelen paraya değil, kendi yetişip, çalışarak kazanacağınız paraya bel bağlayınız. O zaman her şey olur.” (İhtiyar At: 32).

“Ben eve kapandığım zaman ölürüm, dedi. Her sabah yeni bir gayretle işe gitmek beni yaşatıyor.” (Babam ve Ben: 32).

Tutumluluk

Kemalettin Tuğcu’nun roman kahramanları, hayatın zor şartlarında sabırla çalışarak, bir de tutumlu olarak refaha ererler. Yazar, romanlarında çocukları tutumlu olmaya özendirir.

“Bekir’in Arabası” romanında, “İnsan eline para geçmişken saklamasını, biriktirmesini bilmeli. Yarın artık, para gelmeyebilir.” (Bekir’in Arabası: 31) diyen Bekir, “Şoförlükten kazandığı ve yemediği, israf etmediği bir iki milyonu ona katarak, şehirde bir apartmanın zemin katını...” (Bekirin Arabası: 22) alır.

“Güzel Bir Gün” romanında, Selim, yeni bir kalem alacak parası olmadığı için, eskiyen, tahtası ikiye ayrılmış kurşun kalemini birleştirip, üzerini tire ile sımsıkı sararak kullanmaya devam eder. Arkadaşı Adnan’ın babası, Selim’deki bu kalemi alır ve ona yenisini hediye eder.

Yıllar sonra bu kalem, Selim'e bir akşam yemeğinde, eski günlerini hatırlatması için geri verilecektir. Selim, çalışarak, tutumlu olarak, sabrederek zorlukların üstesinden gelmiştir.

Romanlarda kız çocukları da tutumludur. “Bir Garip Kızcağız” romanında İnci, Cemal'e: “...sen askere gideceksin, sonra ileride elimizde para bulunması da gerekecek. Şimdiden biraz tutumlu davranalım.” (Bir Garip Kızcağız: 71) der.

“Köyde birkaç kişide saat vardı. O da bir saat almaya özeniyordu. Ama iyi bir saat için, dört yüz lira istemişler, Aliş parasız kalmamak için şimdilik, saat almayı bir yana bırakmıştı.” (Yetim Ali: 48).

Romanlarda, şükretmesini bilen tutumlu çocukların halleri, yemek seçen çocuklara mesaj mahiyetindedir:

“Erol, her akşam onun yemek kabını alarak bulaşık yıkamaya gidiyor, dönüşte lokantadaki artık yemekleri, bu kaba dolduruyor; üstelik temiz, artık ekmek dilimlerini de toplayıp getiriyordu” (Küçük Serseri: 47).

Kemalettin Tuğcu, romanlarında çocukları para harcamaya teşvik etmez. Parayı biriktirmeğe, gelecek günlerde doğabilecek ihtiyaçlar için saklamaya özendirir. Para, yardıma ihtiyacı olanlar için harcanır fikri hâkimdir.

Tasarruf etmeyi öğreten yazarın, çocuk kahramanları, paranın kıymetini bilen, nasıl kazanıldığına vakıf olmuş, bu yüzden para kazanana saygı duyan çocuklardır.

“Köydeki gibi yamalı ceket ve pantolonla da gezmiyordum. Hele, kış bastırınca, kalın paltom ve kasketim, ayakkabılarımla zengin çocuklarına dönmüştüm. Yalnız, bana bol bol para vermiş olan babamın, bu parayı kazanmak için toprakla boğuştuğunu, güneşin harı altında bir meşe ağacı bedeni gibi katlaşıp kavrulduğunu düşünüyordum.” (Bu Çocuk Kimin: 25).

“Bu Çocuk Kimin” romanındaki şu cümleler, mal mülk sahibi olmak isteyen insanın ne yapması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır:

“Babam Ahmet, yumuşak başlı, uyanık bir köylü idi. Askerliğini İstanbul'da yapmış, anamı da o sırada İstanbul'a aldırılmış, büyük bir eve hizmetçi olarak yerleştirmiş, dedemle ninem ölünceye kadar orada kalmışlar; biri bahçıvanlıktan, biri hizmetçilikten aldıkları aylığı öylece saklamışlar, köye paralı paralı ve kucaklarında ben olduğum halde dönmüşler; tarla, hayvan alıp evi de onarmışlar, babam rençperken tarla sahibi Ahmet Efendi olmuş.” (Bu Çocuk Kimin: 6).

Burada köylüyü, ülkenin kalkınmasında temel olarak görme fikri vardır. Yazar, Ahmet’le eşini İstanbul’da bırakmayıp köye gönderiyor. Yazar bu tavrıyla üretime katılmayı teşvik etmektedir. Bugün, büyük şehirlerde çalışıp, emekli olduktan sonra köyüne dönen ancak, tarım olsun hayvancılık olsun, imkânları varken, hiçbir şekilde üretime katılmayan insanlar vardır. Burada ayrıca, köyden kente göçün yoğun olarak yaşandığı yıllarda, Anadolu’dan gelenlerin hizmetçilik ya da bahçıvanlık gibi işlerde çalıştıklarını görüyoruz. Köşe dönmeyi değil de çalışarak kazanmayı ve çalışarak yükselmeyi öğreten yazarın, Ahmet’le eşini köye göndermesinin bir sebebi daha vardır. Ahmet, zengin bir ailenin çocuğu değildir. Rençper Ahmet’in yükselmesi, toplumda bir yer edinmesi için gereken şey de çalışıp para biriktirmesidir. Ahmet çalışmış, kazancını israf etmeyip para biriktirmiş, köyüne eşi ve çocuğuyla birlikte dönmüş, biriktirdiği parayla tarla almıştır. O artık Ahmet Efendi olmuştur. Yazar bu romanda ağalık sistemine de böylelikle değinir. Ağalığın olduğu köylerde, tarla sahibi olmak, büyük bir değer olarak karşımıza çıkar.

Ayağını yorganına göre uzatan, günümüzün tabiri ile kemer sıkın insanların, bundan mutluluk duyması, gocunmaması, suçlayacak birilerini aramaması, hayata ve insanlara düşmanlığının bulunmaması millî birlik ve beraberlik açısından son derece önemlidir. Kemalettin Tuğcu, Çanakkale Savaşı ile ilgili anılarında, Çanakkale’nin bir kısmı cehennem gibi iken, bazı köylerde insanların günlük hayatlarına devam ettiklerini, sanki hiç savaş yokmuş gibi davrandıklarını ifade etmiştir.

“...her istenilen şey alınmıyor, tatlı sık sık yapılmıyor, manavlarda satılan yemişler ancak ucuzladıktan sonra eve geliyordu. Bazen eniştem, elinde file ile Pazar yerlerini dolaşır, en çok akşama doğru, artık dayanamayacak ve çürüyecek, taşımaya değmeyecek olan yemişleri alır, onları sevinerek eve getirirdi.” (Küçük Hanım: 11).

Yazar, tasarruf konusunda, parayı yastık altına atmayı değil, bankaya yatırmayı öne çıkarır. Şüphesiz ki bu ülke ekonomisi için de önemlidir.

“Annem, aldığı bütün parayı saklamıştı. Bankada altmış bin liramız olmuştu.” (Köyde Unutulanlar: 46).

“Bu böyle iki yıl devam etti. Bankada yüz elli bin lira birikti. Yine her ay bu para artıyordu.” (Süt Kardeşler: 33).

Sevgi

Kemalettin Tuğcu, romanlarında, insana, hayvana, tabiata karşı sevgi duymayı öğretir. Yazarın çocuk kahramanları, kendinden büyüklere saygı duyan, onlara hizmet etmekten zevk duyan çocuklardır.

“Eğer yakışsız bir davranışım olursa, beni siz uyarınız, büyüğümünüz, her şeyi daha iyi görürsünüz.” (Kız Evlât: 28).

“Son günlerde ona, böyle koltukta otururken yemek yedirmeye başlamıştım. Daha rahat yutuyordu. Yemekten sonra, ağzını dikkatle siliyordum. Çoğu zaman, başını göğsüme çeker biraz sıkardım onu... Bunlar benim hayatımın önemsiz görünen, ama benim için değeri büyük olan anlarıydı.” (Küçük Hanım: 66).

Aile büyüklerinin hatırasına saygı duyulması gerektiğini, onların ölümden sonra da hatırlanacaklarını işler:

“Evimizde, aileden kalma birtakım resimler vardı. Bunların içinde Handan Hanım’ı göremedim. Yalnız, başı örtülü, güler yüzlü, gözlüklü ihtiyar bir kadının resmi vardı ki, babam bu resmi büyüttürmüş ve çerçeveleterek salonda bir yere asmıştı.” (Babam ve Ben: 13).

Yazar, romanlarında güçlü aile bağlarını ve baba evine duyulan sevgiyi işler:

“Baba evi bir vatandır kızım, yurtluktur. Baba evi kuşaktan kuşağa kalır. Onun her yeni sahibi, o evi yaşatmaya çalışır. Göçen damını onarır, duvarını, taşlarını yerine koyar, ocağını temizler, babasının oturduğu yere oturur, dedesinin çağından kalma orağı eline alıp bir zaman seyreder. Düşünür ki, kendi oğlu veya kızı da, bir gün bu evde, kendisinin yaşadığını düşünecek, ‘Benim de bir babam vardı, sağlığında şurada otururdu.’ diyecek.” (Baba Evi: 36-37).

“Babam, bazen sokaktan eve bakar:

Eee, derdi sen de ihtiyarladın artık. Sen dedemden kalma bir yuvasın. Babamı da barındırdın, bugüne kadar bizleri de. Şimdi, benden bu kadar, başınızın çaresine bakın, demek istiyorsun.” (Tanrı Misafiri: 9).

Yazar, etrafına sevgi ile bakmayı, güzellikleri görebilmeyi işler: “Her tarafa sevgi ile bakardım. Sanki benim köşküm, benim havuzum, benim ağaçlarım; ağaçlardaki yemişler, havuzdaki kırmızı balıklar, hatta bir ağızdan ‘takarak, takarak, takarak ‘ diye bağırın kurbağalar, benim kurbağalarım.” (Doğduğum Ev: 7).

İnsan, iyi de olsa, kötü de olsa insandır. İnsanca muameleye layıktır. Yazar, eserlerinde bu fikri işler:

“Ne kadar kötü olsa yine insandır.” (Güzel Bir Gün: 33).

Kemalettin Tuğcu, çocuklara, hayvanları sevmeyi, onlara merhamet etmeyi aşlar. Yazarın romanlarında, hayvan sevgisi sıkça işlenen bir konudur. Kemalettin Tuğcu'nun çocuk kahramanları, hayvanlara eziyet etmekten hoşlanan bazı çocuklara adeta ders verir.

“...o zavallı köpeklerin bir şeyler bulabilmek için çöp tenekelerini devirdiklerini, ama sopalarla, taşlarla kovalandıklarını gördüm. Cebimde bir tek ellilik yoktu ki, onlardan birine bir simit alayım da, yemesini seyredeyim.” (Sokak Köpeği: 72).

“Ben çiftlikte hayvanlara kötü davranmayı yasaklamıştım, dedi. Böyle bir iş ettiğini görürsem, oğlum olsa çiftlikten çıkartırım. Bana böyle adamın lüzumu yok.” (Yetim Ali: 35).

Kemalettin Tuğcu, “İhtiyar At”ta bir ata, “Sütannem Nazlı”da bir ineğe, “Yetim Ali”de bir sıpaya duyulan sevgiyi anlatır. “Yılanlı Bağ”da, Fadime, insanlara zararı dokunabilecek bir hayvan dahi olsa, yılanı karşı merhametlidir. “Fadime bir daş vurup öldürmeye kıyamaz. Yılanın da bir canı vardır. Onu da Allah yaratmıştır.” (Yılanlı Bağ: 31).

Hayvanların sevgiye, bir yere bağlanmaya ihtiyaçları olduğunu belirtir:

“Sokak köpekleri, bu zavallı yaratıklar, benimsedikleri mahallede sahihsiz, yersiz, kimsesiz yaşarlar. Ama onların da bir kapıya, kendilerini koruyacak insanlara ihtiyaçları vardır. Onların, eğer varsa, sahiplerine olan sevgileri gözlerinin içinde pırıl pırıl yanar.” (Sokak Köpeği: 80).

“Yetim Ali” romanı, hayatımızı kolaylaştıran hayvanlara, nasıl bakılması gerektiği konusunda güzel bir örnek teşkil eder.

“Mercanın simsiyah tüyleri vardı. Her gün tarandığı, fırçalandığı için pırıl pırıl yanıyordu. İnekle buzağı tımar edilirken, o da fırçalanıyor, sık sık ayak tırnakları yağlanıyordu. Nazlı, sabunlu bir bezle onun ağzının ve burnunun, en çok gözlerinin çevresini siliyordu.” (Yetim Ali: 13).

“Maymunlar Adası” romanında, adadan ayrılırken, adanın yüksekçe bir yerine bir kaide dikilir ve üzerine şöyle yazılır:

“Denizci arkadaşlar, adanın tatlı suyundan, lezzetli yemişlerinden istifade ediniz. Fakat burada yaşayan canlı hayvanlara karşı silah kullanmayın. Onlara iyi muamele ediniz.” (Maymunlar Adası: 74).

Yazar, vatan sevgisine de değinir:

“Senelerce, senelerce kapkara bir zindanda yaşamak, gün yüzü görmemek kolay mı? Memleketim, bizim masmavi semamız, pamuk pamuk bulutlarımız, çiçeklerimiz, ormanlarımız, yeşilliklerimiz gözlerimde tüterdi. Bazen, rüyamda kendimi memlekette görürdüm.” (Dilenci Baba: 66).

Sabır

Kemalettin Tuğcu'nun idealize ettiği çocuk kahramanlar ve onların hayatında önemli yeri olan kişiler, zor durumda hep birlikte sabrederler.

“Bir gün elbette, bir iş sahibi olacağım. O zaman rahat edersin. Ama şimdi, bir şeylere katlanmamız gerek.” (Benim Annem: 18).

“Seher, talihsiz oğlunu dışarıda kucaklar, ona analığından ve şefkatinden başka verecek şey bulamaz, bazen pıtır pıtır yaş dökülürdü gözünden. İsyan edecek hale gelen Mehmet Ali, anasının çektiklerini görerek, dişlerini sıkar, sabretmenin gereğini duyardı.” (Gece Kuşları: 8).

Romanlarda, sabır bir aşamadır, sabrın sonu selamettir fikri işlenir. Sabredenler mutlaka ödüllendirilir.

“Deposundan benzini emen, hatta tekerlek lastiklerine çakı saplayanlar da oluyordu. Bir süre bu insanlarla uğraştıktan sonra, onları yola getirdi.” (Bekir'in Arabası: 21).

Misafirperverlik

Yazarın romanlarında geçen şu cümleler, misafire ne kadar önem verildiğini göstermektedir:

“Olduğu kadar çorba ortaya kondu. Misafir başköşeye oturtuldu... Misafir kısmetini de beraber getirir derler.” (Tanrı Misafiri: 14-15).

Misafire nelerin ikram edileceği, güzel bir şekilde anlatılır:

“Evin kilerinde kesme hamur, pastırma, sucuk, pestil, bulgur, fasulye, zeytinyağı daima bulunuyordu. Misafir gelirse onlara ayran, çocuklara dut kurusu, ya da cevizli sucuk ikram ediliyordu.” (Büyüklerin Günahı: 16).

“Yıldız, buzdolabından limonata veya ayran alıp, misafire veya misafirlere birer bardak veriyordu.” (Kuklacı: 26).

Sonuç ve Öneriler

Çocuklar ve gençler arasında yükselen şiddet eğilimleri; yalan söyleme, kopya çekme ve hırsızlık olaylarında artış; anne-babaya, öğretmene, yetkili kişilere karşı gelme; iş ahlâkında düşüş; kişisel ve toplumsal sorumluluk bilincinde azalma; kendine zarar verici davranışlarda (madde bağımlılığı ve intihar) artış vb. olumsuz durumlar okullarda değerler eğitimi olgusunu ortaya çıkarmıştır. Çocuk, yaşadığı çağı, içinde bulunduğu toplumu ve o toplumda nasıl bir yere sahip olacağını eğitim ile öğrenecektir. Kişilik gelişiminde edindiği ilk birikimler etkili olacaktır.

Okullardaki değerler eğitimi uygulamalarına baktığımızda projenin, değerlerin anlatıldığı metinlerin fotokopi edilip öğrencilere ve ailelerine dağıtılmasından; kazandırılmak istenen değerlerin konu edildiği şiir, kompozisyon ve resim yarışmaları düzenlemekten öteye gidemediği görülmektedir.

Bu noktada çocuk edebiyatı ayrı bir önem taşımaktadır. Çocuğa kazandırılmak istenen değerler, edebiyat eserleri vasıtasıyla kazandırılabilir. Çocuk edebiyatı eserleri kullanılarak genç bireylere bazı değerlerin eğitimi verilebilir. Değerler eğitimi kapsamında öğretilmek istenen değerler okullarda öğrencilere bu değerlerin işlendiği hikâye ve romanlar okutularak kazandırılabilir.

Eğitim değerlerine yer veren çocuk kitaplarının kullandığı üslup ise çok önemlidir. Kitaplarda, yoğun bir öğretme ve bilgi verme hedeflenirse çocuk, kitaptan sıkılabilir. Eğer çocuk kitapları okul kitaplarının yerini almaya kalkar, kendini yardımcı ders kitabı gibi duyumsatırsa daha o yaşlarda çocuk yitirilmiş olur. Özellikle okuma alışkanlığı olmayan bir toplum için bu büyük bir hatadır. Çocuk, öğretilenin ayırımına varmadan öğrenmelidir. Çocuğu yaşamın içinde yakalayıp yaşamla sıkı bağlılığından yararlanarak konuların içine çekmek, kahramanları sevdirmek gerekmektedir. Çocuk, sever ve ilgi duyarsa okumaktadır. Yoğun olarak bilgi veren ders kitaplarından sıkılan çocuğun okuyacağı edebiyat kitabı da açık

açık öğüt verme ve eğitmeyi hedefliyorsa kitap, cazibesini kaybedecektir. Çocuk kitaplarında çocuklara verilmek istenen olumlu duygular ve kazandırılmak istenen davranış biçimleri kitabın doğal akışı içinde verilmeli, çocuk sıkılmamalıdır.

Kemalettin Tuğcu, çocuk edebiyatı diye bir alan henüz yokken; çocukların okuma ihtiyacı çeviri eserlerle karşılandığı bir dönemde çocuklar için 300'ün üzerinde roman yazmıştır. Eserlerini İstanbul Türkçesi ile kaleme almış, uzun tasvirlerden ve uzun cümlelerden kaçınmış, yalın bir anlatımı tercih etmiştir. Bu açıdan yazar, kolay okunmakta, yüksek edebiyata geçişte lokomotif vazifesi görmektedir. Romanlarının kurgusu sağlamdır. Olaylar ve insanlar arası ilişkiler, çocuğun anlayabileceği düzeydedir. Yazar, yaşadığı çevreyi ve dönemin özelliklerini eserlerine yansıtmıştır. Romanlar hem çocuk hem de ilk gençlik dönemi okuyucusuna hitap etmekte, yetişkinler tarafından da okunabilmektedir.

Kemalettin Tuğcu, üzerine kara bir leke gibi yapışan duygu sömürsü yapıyor, çocuğu karamsarlığa itiyor şeklindeki eleştirilere rağmen, hâlâ okunan bir yazarımızdır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın, ilköğretim öğrencileri için hazırladığı, okunması gereken 100 Temel Eser listesinde, Kemalettin Tuğcu da Kuklacı ve Yer Altında Bir Şehir isimli romanları ile yer almıştır.

Değer eğitimi açısından bakıldığında Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında bazı değerlerin çok yoğun bir biçimde işlendiği görülmüştür. Yazar, romanlarında sevgi, merhamet, yardımlaşma, emekle kazanma, sabretme, eğitim gibi temaları işlemiş, yeri geldikçe fakirliğin zorluklarına, köylerin durumuna, insanların eğitimsizliğine, iyilerle kötülerin çatışmasına, ailenin birey hayatındaki önemine, hüsrarla ya da mutlulukla neticelenen ikinci evliliklere de değinmiştir. Kemalettin Tuğcu'nun çocuk romanları, gerçek yaşamın canlılığını, sıcaklığını, somutluğunu taşıdığı için okuyucuya inandırıcı gelmekte ve onu etkilemektedir. Tuğcu'nun romanlarında, değerlerin açık ya da örtük bir şekilde işlendiği, doğrudan nasihat edildiği, kahramanların ağzından veya yaşadıklarından hareketle değer eğitimi bakımından uygun olan söz ve davranışların ifade edildiği belirlenmiştir. Özellikle ilköğretim dönemindeki bireylerin gelişim ve kişilik nitelikleri göz önüne alındığında bu bireylere nasihat vermenin ve model olmanın çok daha etkili olacağı gerçektir. Bu gerçek Kemalettin Tuğcu'nun romanlarının değerler eğitimi bakımından önemini ortaya koymaktadır.

Yazarın romanlarında, gayet anlaşılır bir kurgu vardır. İyi durumdaki bir çocuk kötü duruma düşer. Çalışır, sabreder, karşısına yardım eden birileri de çıkar. Yeniden iyi duruma gelir ve

çevresine yararlı olur. İdealize ettiği erkek ve kız çocukları, yazarın hayalini kurduğu şeyleri gerçekleştirecek yeterliliğe ve yeteneklere sahiptirler. Bu kahramanlar, öğrenciye iyi bir rol model olabilir.

Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında vicdan eğitimi önemli bir yere sahiptir. Çocuğa, çalışmayı, eğitimin önemini, güzel ahlâkı, büyüklere saygıyı, düşkünlere merhameti, yaratılana sevgiyi, dinî değerleri, sosyal kabulleri vs. öğreten Kemalettin Tuğcu'yu, günümüz çocukları da okumalıdır. Günümüzde çocukların duygu yönleri eksik kalmaktadır. Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında sevgi, merhamet, tutumluluk, yardımlaşma, çalışarak kazanma, sabır, din, misafirperverlik gibi değerler yoğun olarak işlenmiştir. Yazarın romanları, bu değerlerin çocuğa kazandırılmasında materyal olarak kullanılabilir.

Türkiye'de değerler eğitimi değişik evrelerden geçmiştir. Değerler eğitimi kimi zaman ayrı bir ders olarak okutulmuş, kimi zaman da diğer derslerin içerisinde öğrencilere verilmeye çalışılmıştır. Günümüzde değerler eğitimi, diğer derslerin konuları içerisinde verilmeye çalışılmaktadır. Bu durum etkili bir değerler eğitimi verilebilmesi için her şeyden önce rastlantısal olmayan, planlı bir eğitim anlayışına duyulan ihtiyacı ortaya çıkartmaktadır. Bu bağlamda değerler eğitimi, ders kitaplarında yer alan, kardeşlik, vatan sevgisi, nezaket ve görgü kuralları, vatan sevgisi, sabır, adil olma, aile birliğine önem verme, bağımsızlık ve özgür düşünebilme, barış, iyimserlik, duyarlı olma, dürüstlük, estetik duyguların geliştirilmesi, hoşgörü, misafirperverlik, saygı, sevgi, sorumluluk, temizlik, vatanseverlik gibi birçok değer, değerler eğitimi yoluyla okullarda yapılacak olan etkinlikler ve uygulamalarla hayata geçirilmesinde ve davranışa dönüştürülmesinde önemli katkılarda bulunacaktır.

Değerler eğitimi çerçevesinde çocuğa mesaj veren bir kitabın çocuk üzerinde etkili olabilmesi için sadece mesajın doğru ve hedefe uygun olması yeterli değildir. Bu ancak yaşa uygun estetik bir dille, çocuğun hayal dünyasında oluşan yeni imgelerle, öykünün/masalın/romanın kahramanı ile kurulabilecek özdeşimle, hepsinden önemlisi kurguya yerleştirilen örtük mesajların okuyucunun zihninde neden, nasıl sorularına cevap buldurmasıyla mümkündür. Bu sebeple değerler eğitiminde kullanılacak kitapların iyi araştırılması, iyi analiz edilmesi gerekmektedir.

Eğitim çağında genç bireye kazandırılmak istenen değerlerin, yoğun olarak işlendiği eserler tespit edilip öğrencilerin ve öğretmenlerin bu ürünlere erişimi kolaylaştırılmalıdır.

Kaynakça

A. Yazarın İncelenen Romanları (İnceleme Sırasına Göre)

- Kuklacı*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Bir Garip Kızcağz*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Babam ve Ben*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Yetimler Güzeli*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Dilenci Baba*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Kuyulu Bahçe*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Annelerin Çilesi*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Yetim Ali*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Dağdaki Yabancı*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Sokak Köpeği*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Deniz Kızı*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Benim Annem*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Küçük Serseri*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Şeytan Çocuk*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Yılanlı Bağ*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Bu Çocuk Kimin*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Cambazın Kızı*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Toprak Adamları*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Köyde Unutulanlar*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Sütannem Nazlı*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Sütkardeşler*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Babasızlar*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Köyden Gelen Kız*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Kız Evlât*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Küçük Bey*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Baba Evi*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Küçük Hanım*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Güllü Bahçe*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Tanrı Misafiri*. İstanbul: Damla Yayınları, 2002
- Bir Dağ Masalı*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Doğduğum Ev*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002

- Küçük Erkek*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Satılan Çocuk*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Büyüklerin Günahı*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Hacıbaba*. İstanbul: Damla Yayınları. 2002
- Küçük Çalgıcı*. İstanbul: Ünlü Yayınları. 1998
- Köylü Çocuk*. İstanbul: Ünlü Yayınları. 1998
- İhtiyar At*. Ankara: Kurtuluş Yayınları. 1992
- Denizlerin Esiri*. İstanbul: Servet Basım Yayın. 1992
- Bekir'in Arabası*. İstanbul: Servet Basım Yayın. 1992
- Kahve Çekirdeği*. İstanbul: Servet Basım Yayın. 1992
- Maymunlar Adası*. İstanbul: İtimat Kitabevi. 1969
- Gece Kuşları*. İstanbul: Erdem Yayınları. 2003
- Eski Bir Masal*. İstanbul: Erdem Yayınları. 1999
- Sakat Çocuk*. İstanbul: Erdem Yayınları. 2003
- Dedemin Evi*. İstanbul: Serhat Yayınları. 2000
- Altın Bilezik*. İstanbul: Nehir Yayınları. 1996
- Küçük Gazeteci*. İstanbul: Nehir Yayınları. 1996
- Güzel Bir Gün*. İstanbul: Nehir Yayınları. 1996
- Yuvadan Uzak*. İstanbul: Nehir Yayınları. 1996

B. Yararlanılan Kaynaklar

- Arslan Z. Ş. ve Yaşar F. T. (2003). Yükselen değer kavramı üzerine eleştirel bir yaklaşım. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 8-11.
- Ataman, A. (2003). Sınıfta iletişimde karşılaşılan davranış problemleri. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (3), 251-263.
- Aydın, B. (2010). *Bireysel özgürlük ve erdem*. Orhan Oğuz, Oktay Ayla ve Halis Ayhan (Editörler). 21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi. (2. baskı), Ankara: Pegem Akademi, s. 69-82.
- Aydın, M. Z. ve Akyol Gürler, Ş. (2012). *Okulda değerler eğitimi yöntemler-etkinlikler-kaynaklar* (1. baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Dayıoğlu, G. (2000). *Çocuk kitaplarında eğitsellik*. 1.Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu Sorunlar ve Çözüm Yolları. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Demirel, Ö. (2010). *Eğitim sözlüğü* (4. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Evin, İ. ve Kafadar O. (2004). İlköğretim sosyal bilgiler programının ve ders kitaplarının ulusal ve evrensel değerler yönünden içerik çözümlemesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2 (3), 1-13.

- Hökelekli, H. ve Gündüz T. (2007). *Üstün yetenekli çocukların değer yönelimleri ve eğilimleri*. R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Z. Ş. Arslan, M Zengin (Editörler). Değerler ve Eğitimi. İstanbul. Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları, 371-396.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi* (21. Baskı). Ankara: Nobel.
- Karataş, T. (2001). *Ansiklopedik edebiyat terimleri sözlüğü*. İstanbul: Perşembe Kitapları.
- MEB (2010). *İlk ders genelgesi*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Ozolins J. (2009). Değişen bir dünyada küreselleşme, eğitim ve değerler. *Uluslararası Eğitim Felsefesi Kongresi*, s. 100-109, Ankara.
- Özsoy, O. (2005). *Etkin eğitim* (4. baskı). İstanbul: Hayat Yayınları.
- Şimşek, T. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Rengârenk Yayınları.
- Tarhan, N. (2012). *Güzel insan modeli* (3. baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Ural, Ş. (1996, Ekim). Bireyin eğitimi ve toplumun eğitimi (Değerler ve arasındaki mantıksal ilişki). *Türkiye 2. Eğitim Felsefesi Kongresi*, s. 51-60, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Van.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2003). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yaman, E. (2012). *Değerler eğitimi* (2. baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yılmaz, O. (2013). *Fatih erdoğan'ın eserlerinin eğitsel değerler açısından incelenmesi*, Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Extended Abstract

Each community has got special values or values system. The basic aim of the schools is to educate virtuous persons who had healthy, equipped with good features, idealistic. Values education is updated and improved form of morals education and character training in the past. Values education has been importance matter of education in the last time. Values education has become a current use in consuquence of increased violence events in schools, depriveding from love and respect, to take narcotic and smoke.

This descriptive research aims to determine the values education in the novels of Kemalettin Tuğcu.

The contents of the research get involved the 311 novels which are written for children by Kemalettin Tuğcu. The content was created by selecting a number of novel examples.

Our research was created by selecting random fifty novels. The sample constituting 50 novels determines the common fiction of the novel a novel intended main line and put forward common characteristics. The documentary screening method was used in the research. The 50

novels which were written for children of Kemalettin Tuğcu have been used as the source of the research.

In this research, in the analysis of the data was used the qualitative research methods of descriptive analysis. The collecting information has been classified according to aims of the research.

Probably, first time values education emphasis, as systematic in Turkey, has been done by the 2010/53 numbered First Lesson Circular of Training Committee Chairmanship. Values education has applied in schools with projects that arranged by Provincial National Directorates. The values that being wanted to make acquired are values like love, responsibility, respect, tolerance, self-confidence, empathy, justice, courage, leadership, politeness, friendship, helping, cleanliness, honesty, straightforwardness, hospitality, to be patriotic, tenderness, mercy, sharing, humbleness, industriousness, kindness, self-sacrifice. The books that was important in the human life, starts to be effective and come into the person's life. It's incontestable today any more that the child has got frame of mind responsible is to be possible by the quality books. One nation of children's literature works are concerned closely by that nation wants to what sort of future. Some values that wanted to make acquired to person in the education period, could be acquired by the literary works.

Beneficiary – Aid

In the novels of Kemalettin Tuğcu helping people come across as a factor which strenght the love among the people. Except of the family members assistance, the characters of novel -by helping also the unknown people- ensure the social union.

By Working To Win

Kemalettin Tuğcu encourages to win by trying and be hardworking to people in his novels. The children in the novel go to school and also work. The hardworking is the source of happiness and good health for the novel characters who don't know the laziness.

Thriftiness

The novel charecters of Kemalettin Tuğcu are happy with being sparing and by working hardly in difficult life conditions. Grateful and thrifty children in this novels are being for a good model to children who does not like to eat.

Love

Kemalettin Tuğcu teaches love against human being, animal and nature in his novels. The children characters of writer are respectful and helpful about older people. That's very pleasure for them.

Patience

In the novel, patience is a stage. The end of the idea of salvation patience processed. Patient who is sure to be rewarded.

Child heroes who Kemalettin Tuğcu idealized and people who play important roles in their lives endure difficulties all together.

Hospitality

Utmost importance is given to the guests in the author's novels and how to serve a guest is explained very well.

Kemalettin Tuğcu's child novels convince readers and affect them because his child novels carry exhilaration, warm and tangibility of real life. In Tuğcu's novels it is determined that values are narrated clearly or implicitly, people are advised directly, appropriate words and behaviors are expressed according to values education by considering words and experiences of heroes.

When taken into account the evolution and personality qualities of especially the people who are at the elementary education period, it is a reality that it will be much more effective to advise these people and to be a role model to them. This reality reveals the importance of Kemalettin Tuğcu's novels in the aspect of values education.

In his novels, there is understandably a fiction. A child in good condition falls into a bad situation. Work, patience is, someone who helps out at the counter. Comes around again in good condition and would be useful. Idealize the boys and girls have the competence and ability to perform things that founded the author's imagination. These heroes can be a good role model for the students.

Values education in Turkey passed through different stages. Values education is sometimes taught as a separate course and it is sometimes tried to be taught inside the other courses.

Today values education is tried to be taught among the subjects of other courses. This situation reveals a need to a planned education mentality, first of all not a random education mentality. In this context values education will contribute a lot to put into practice by means of activities and applications at schools including many values taking place in textbooks as brotherhood, patriotism, courtesy and etiquette, patience, honesty, development of aesthetic sense, tolerance, giving importance of family unity, independence, peace, optimism, sensitivity, respect, love, responsibility, cleaning.

Education of conscience takes place an important role in Kemalettin Tuğcu's novels. Today's children should read Kemalettin Tuğcu who teaches studying to children, the importance of education, morality, respect to the old, compassion to the poor, love to the created, religious values, social acceptance etc... Today, our children are lack of emotional aspects. In Kemalettin Tuğcu's novels love, compassion, thriftiness, assistance, earning by working, patience, religion, hospitality and this kind of values are dealt extensively. Author's novels can be used as materials for children in acquiring these values.